

HỌC VIỆN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA HỒ CHÍ MINH

ĐINH THỊ CHINH

**ĐẢNG BỘ THÀNH PHỐ CẦN THƠ LÃNH ĐẠO BẢO TỒN
VÀ PHÁT HUY CÁC GIÁ TRỊ DI SẢN VĂN HÓA
TỪ NĂM 2004 ĐẾN NĂM 2020**

**TÓM TẮT LUẬN ÁN TIẾN SĨ
NGÀNH: LỊCH SỬ ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM
Mã số: 9229015**

HÀ NỘI, 2025

**Công trình được hoàn thành tại
Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh**

ĐẠI DIỆN TẬP THỂ HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:

1. PGS,TS. Trịnh Thị Hồng Hạnh

2. Dr. Nguyễn Thị Mai Chi

Phản biện 1:

.....

Phản biện 2:

.....

Phản biện 3:

.....

**Luận án sẽ được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận án cấp học viện
hợp tại Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh**

Vào hồi..... giờ ngày tháng năm

**Có thể tìm hiểu luận án tại: Thư viện quốc gia
và thư viện Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh**

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Di sản văn hóa (DSVH) được xem là kho báu vô cùng quý giá của mỗi quốc gia, chứa đựng giá trị văn hóa tinh thần cũng như vật chất được lưu truyền qua nhiều thế hệ. Do đó, nó là cầu nối liên kết giữa quá khứ, hiện tại và tương lai, đồng thời là nền tảng để xây dựng và phát triển xã hội. Trên bình diện quốc gia, việc bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH không chỉ có ý nghĩa trong việc duy trì bản sắc dân tộc, mà còn đóng vai trò vô cùng quan trọng trong phát triển kinh tế - xã hội.

DSVH là những giá trị thể hiện ở lĩnh vực vật chất và tinh thần, nó mang tính kế thừa và truyền tải từ quá khứ đến hiện tại và tương lai. Theo Luật Di sản văn hóa được Quốc hội thông qua ngày 29/01/2001 và Luật di sản văn hóa (sửa đổi) năm 2009, chỉ rõ: “Di sản văn hóa Việt Nam là tài sản quý giá của cộng đồng các dân tộc Việt Nam và là bộ phận của DSVH nhân loại, có vai trò to lớn trong sự nghiệp giữ nước và dựng nước của nhân dân ta”. Theo điều 4, chương 1 của Luật Di sản văn hóa năm 2001 nêu rõ: DSVH vật thể là sản phẩm tinh thần cộng đồng có giá trị lịch sử, thể hiện bản sắc và được lưu truyền qua các thế hệ. DSVH vật thể là sản phẩm vật chất có giá trị lịch sử, gồm di tích, danh lam thắng cảnh và các loại vật phẩm quý. Di tích lịch sử - văn hóa: Công trình, địa điểm và hiện vật có giá trị lịch sử, văn hóa. Danh lam thắng cảnh: Cảnh quan tự nhiên hoặc kết hợp tự nhiên với kiến trúc có giá trị lịch sử, thẩm mỹ.

DSVH mang lại những giá trị kinh tế to lớn, là nguồn lực đối với phát triển kinh tế, nếu được khai thác, sử dụng tốt sẽ góp phần quan trọng vào việc phát triển kinh tế, xã hội của đất nước. Ngược lại, DSVH nếu không được giữ gìn và phát huy nó sẽ nhanh chóng bị mai một. Đó không chỉ là sự mất mát về tài sản vật chất, mà còn là mất mát những giá trị tinh thần lớn lao của quốc gia dân tộc không gì bù đắp nổi, vì DSVH là sợi dây nối kết cộng đồng vững chắc ở chỗ hướng con người quay trở về với tổ tông, cội nguồn, với những giá trị thiêng liêng của văn hóa dân tộc, từ đó kết nối

con người vào cộng đồng, kết nối hiện tại vào truyền thống, tạo nên sức mạnh tổng thể của cả dân tộc. Tuy nhiên, sự phát triển mạnh mẽ của công nghệ thông tin, mạng xã hội cũng như các giá trị văn hóa ngoại lai đã đang du nhập sẽ tạo ra sức ép không nhỏ đối với việc duy trì bản sắc văn hóa truyền thống.

Ở vùng đồng bằng sông Cửu Long (ĐBSCL), với sự đa dạng văn hóa, là một trong những nơi hội tụ nhiều giá trị DSVH quan trọng của đất nước. Khu vực này không chỉ lưu giữ nhiều giá trị văn hóa vật thể như các công trình kiến trúc cổ và di tích lịch sử, mà còn sở hữu hệ thống DSVH phi vật thể phong phú như nghệ thuật đờn ca tài tử Nam Bộ và các lễ hội truyền thống. Việc bảo tồn và phát huy DSVH tại đây có ý nghĩa quan trọng trong việc giữ gìn bản sắc văn hóa vùng miền, đồng thời, khai thác tiềm năng du lịch di sản để thúc đẩy phát triển kinh tế.

Trong bối cảnh phát triển nhanh chóng của khu vực ĐBSCL, thành phố Cần Thơ được xác định là trung tâm kinh tế, văn hóa của Vùng. Theo Nghị quyết số 45-NQ/TW của Bộ Chính trị năm 2005, thành phố Cần Thơ được định hướng trở thành trung tâm công nghiệp và văn hóa hiện đại, là đầu mối quan trọng về kinh tế, giáo dục, và y tế của khu vực. Đồng thời, Cần Thơ cũng được giao nhiệm vụ bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống, nhằm đảm bảo sự phát triển bền vững và giữ gìn bản sắc văn hóa đặc trưng của vùng.

Nhận thức được tầm quan trọng của việc bảo tồn DSVH đối với sự phát triển bền vững, Đảng bộ thành phố Cần Thơ đã xem nhiệm vụ bảo vệ và phát huy các giá trị DSVH là một trong những ưu tiên trong công tác lãnh đạo. Các DSVH của thành phố Cần Thơ đã được quan tâm bảo tồn và phát huy thông qua nhiều hoạt động phong phú. Điều này không chỉ giúp duy trì và phát triển văn hóa truyền thống mà còn tạo điều kiện thuận lợi cho du lịch văn hóa – một lĩnh vực đầy tiềm năng của Thành phố. Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đã đạt được, công tác bảo tồn và phát huy DSVH tại Cần Thơ vẫn còn một số tồn tại, hạn chế. Sự xâm lấn của văn hóa hiện

đại, quá trình đô thị hóa, việc tuyên truyền về tầm quan trọng của DSVH chưa được thực hiện một cách sâu rộng,... đã đặt ra nhiều thách thức cho việc bảo tồn và phát huy các giá trị di sản.

Nghiên cứu toàn diện về sự lãnh đạo của Đảng bộ thành phố Cần Thơ về bảo tồn, phát huy các giá trị DSVH sẽ góp phần tổng kết lý luận và thực tiễn của lãnh đạo của Đảng bộ thành phố Cần Thơ đối với lĩnh vực văn hóa nói chung và bảo tồn DSVH nói riêng

Với những lý do cơ bản đề cập trên, Nghiên cứu sinh chọn đề tài ***“Đảng bộ thành phố Cần Thơ lãnh đạo bảo tồn và phát huy các giá trị di sản văn hóa từ năm 2004 đến năm 2020”*** làm luận án tiến sĩ chuyên ngành Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam.

2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

2.1. Mục đích nghiên cứu

Làm sáng tỏ quá trình Đảng bộ thành phố Cần Thơ lãnh đạo bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH từ năm 2004 đến năm 2020, từ đó đúc kết một số kinh nghiệm có giá trị tham khảo vận dụng vào việc lãnh đạo bảo tồn, phát huy các giá trị DSVH hiện nay.

2.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Tổng quan tình hình nghiên cứu liên quan đến đề tài luận án;

Phân tích những yếu tố tác động đến quá trình Đảng bộ thành phố Cần Thơ lãnh đạo bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH;

Phân tích làm rõ chủ trương và sự chỉ đạo của Đảng bộ thành phố Cần Thơ trong bảo tồn và phát huy các DSVH từ năm 2004 đến năm 2020;

Nhận xét và đúc rút kinh nghiệm từ quá trình Đảng bộ thành phố Cần Thơ lãnh đạo bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH (2004 – 2020).

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

3.1. Đối tượng nghiên cứu

Nghiên cứu sự lãnh đạo của Đảng bộ thành phố Cần Thơ đối với việc bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH từ năm 2004 đến năm 2020.

3.2. Phạm vi nghiên cứu

Về thời gian: nghiên cứu sự lãnh đạo của Đảng bộ thành phố Cần Thơ trong việc bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH từ năm 2004 đến năm 2020. Luận án nghiên cứu hai giai đoạn 2004 -2014 và 2015-2020. Năm 2004 là năm thành phố Cần Thơ được công nhận là thành phố trực thuộc Trung ương. Năm 2015 là năm bắt đầu triển khai thực hiện nhiệm vụ của Đảng bộ Thành phố được xác định trong Đại hội Đảng bộ Thành phố nhiệm kỳ 2015-2020; năm 2020 là năm Đảng bộ thành phố Cần Thơ tiến hành tổng kết, đánh giá kết quả của 05 năm thực hiện nghị quyết Đại hội Đảng bộ thành phố lần thứ XIII, nhiệm kỳ 2015-2020. Ngoài ra, để bảo đảm tính hệ thống và đánh giá toàn diện, luận án đề cập một số nội dung liên quan đến bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH trước năm 2004.

Về không gian: Luận án nghiên cứu trên địa bàn 5 quận và 4 huyện ở thành phố Cần Thơ gồm các quận: Ninh Kiều, Cái Răng, Bình Thủy, Ô Môn, Thốt Nốt và các huyện: Vĩnh Thạnh, Phong Điền, Cờ Đỏ, Thới Lai.

Phạm vi nội dung:

Luận án tập trung nghiên cứu chủ trương và sự chỉ đạo của Đảng bộ thành phố Cần Thơ về bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH trên các nội dung: (i). *Bảo tồn các di sản văn hóa:* Quản lý Nhà nước đối với các DSVH; bảo tồn, tôn tạo các DSVH vật thể; bảo tồn các DSVH phi vật thể; đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực làm công tác bảo tồn; huy động nguồn lực cho việc bảo tồn các DSVH. (ii). *Phát huy các giá trị di sản văn hóa:* Tuyên truyền, quảng bá các giá trị di sản văn hóa; lồng ghép việc phát huy các giá trị DSVH trong hệ thống giáo dục quốc dân; phát huy các giá trị DSVH thông qua du lịch; khuyến khích cộng đồng dân cư tham gia phát huy các giá trị DSVH.

4. Cơ sở lý luận và phương pháp nghiên cứu

4.1. Cơ sở lý luận

Luận án dựa trên cơ sở lý luận của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh về văn hóa, DSVH, phát huy các giá trị DSVH.

4.2. Phương pháp nghiên cứu

Luận án sử dụng chủ yếu phương pháp lịch sử, phương pháp logic. Đồng thời, kết hợp một số phương pháp khác như phân tích, tổng hợp, thống kê, so sánh...

- Phương pháp lịch sử được sử dụng chủ yếu dùng để trình bày các yếu tố tác động đến sự lãnh đạo của Đảng bộ thành phố Cần Thơ và quá trình hoạch định chủ trương và chỉ đạo của Đảng bộ Thành phố Cần Thơ về bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH từ năm 2004 đến năm 2020.

- Phương pháp logic nhằm làm rõ sự phát triển nhận thức và chỉ đạo thực tiễn của Đảng bộ thành phố Cần Thơ về bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH; ...

- Phương pháp phân tích, tổng hợp, thống kê, so sánh được sử dụng nhằm đánh giá quá trình Đảng bộ Thành phố Cần Thơ lãnh đạo bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH qua hai giai đoạn 2004 - 2014 và 2015 - 2020.

4.3. Nguồn tư liệu

- Các văn kiện của Đảng và Nhà nước, Quốc hội, Chính phủ, bộ, ngành liên quan về văn hóa và bảo tồn, phát huy các DSVH

- Các văn kiện của Đảng bộ và chính quyền thành phố Cần Thơ có liên quan đến văn hóa, bảo tồn, tôn tạo và phát huy các giá trị DSVH;

- Các tư liệu, đề án, kế hoạch, báo cáo của UBND thành phố Cần Thơ và Sở Văn hóa, Thể thao, Du lịch...

- Các sách chuyên khảo, tham khảo, đề tài khoa học và những bài viết đăng trên các tạp chí, khảo cứu các luận văn, luận án liên quan đến bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH.

5. Đóng góp mới về khoa học của luận án

- Luận án hệ thống, cung cấp tài liệu, tư liệu phục vụ nghiên cứu về bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH trong thời kỳ đổi mới và hội nhập quốc tế dưới sự lãnh đạo của Đảng bộ Thành phố Cần Thơ.

- Góp phần phục dựng quá trình Đảng bộ thành phố Cần Thơ lãnh đạo bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH từ năm 2004 đến năm 2020.

- Đúc kết một số kinh nghiệm có ý nghĩa thực tiễn trong lãnh đạo bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH trong giai đoạn tiếp theo.

6. Ý nghĩa lý luận và thực tiễn

6.1. Ý nghĩa lý luận

Luận án góp phần tổng kết chủ trương của Đảng về bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH từ thực tiễn thành phố Cần Thơ trong những năm 2004-2020.

6.2. Ý nghĩa thực tiễn

- Đánh giá một cách toàn diện và khách quan về kết quả lãnh đạo của Đảng bộ thành phố Cần Thơ về bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH.

- Đúc kết các bài học kinh nghiệm lịch sử có giá trị ứng dụng thực tiễn cho bảo tồn và phát huy DSVH trong giai đoạn phát triển mới.

- Kết quả nghiên cứu của luận án cung cấp cơ sở khoa học và tài liệu tham khảo hữu ích cho việc hoạch định chủ trương, chính sách và chỉ đạo thực hiện nhiệm vụ bảo tồn, phát huy các giá trị DSVH của Đảng bộ thành phố Cần Thơ trong bối cảnh hiện nay.

- Luận án có thể làm nguồn tài liệu tham khảo phục vụ công tác nghiên cứu và giảng dạy về lịch sử địa phương ở thành phố Cần Thơ.

7. Kết cấu của luận án

Luận án gồm phần mở đầu, phần nội dung có 4 chương, phần kết luận, danh mục các công trình nghiên cứu của tác giả đã công bố, danh mục tài liệu tham khảo và phần phụ lục.

CHƯƠNG 1. TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU

1.1. TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI LUẬN ÁN

1.1.1. Các công trình nghiên cứu của các tác giả nước ngoài

DSVH và vai trò của DSVH đã thu hút nhiều nhà nghiên cứu trên thế giới tiêu biểu có một số công trình nghiên cứu sau:

Bài viết của tác giả Ashworth, G. J. (1997) “Elements of planning and managing heritage sites”, (Yếu tố quy hoạch và quản lý các di sản) in

Nuryanti, W. “Tourism and Heritage Management”; Tác giả Marta de la Torre (2002) với báo cáo nghiên cứu khá đầy đủ về giá trị của DSVH mang tên *Assessing the Values of Cultural Heritage* – Được hiểu là đánh giá các giá trị di sản văn hóa, McKercher & du Cros nêu ra trong bài viết *Cultural Tourism - The Partnership Between Tourism and Cultural Heritage Management* (2002), Công trình của tác giả Laurajane Smith (2006)- giảng viên chuyên ngành nghiên cứu DSVH và khảo cổ của trường Đại học York, Anh quốc trong cuốn sách “Những cách sử dụng di sản”. Nghiên cứu về “*Revising the Concept for Cultural Heritage: The Argument for a Functional Approach*” của Tolina Loulanski (Dịch: *Sửa đổi khái niệm về DSVH: Lập luận theo cách tiếp cận chức năng*), (2006)

Bên cạnh đó, tác giả Marillena Vecco (2010), trong bài nghiên cứu *A definition of cultural heritage: from the tangible to the intangible* – Định nghĩa di sản văn hóa: từ vật thể đến phi vật thể, *Journal of Cultural heritage*, Tác giả Tudorache Petronela (2016), với bài viết tiêu đề “The importance of the intangible cultural heritage in the economy”; Cuốn sách của nhóm tác giả gồm Sonkoly, Gábor and Vahtikari, Tanja (2018) với tiêu đề: “*Innovation in Cultural Heritage: For an Integrated European research policy*”; Nghiên cứu của nhóm tác giả Julia Vadimovna Nikolaeva, Natalia Mikhailovna Bogoliubova, Vladimir Ivanovitch Fokin, Elena Edouardovna Eltc, Mariya Dmitrievna Portnyagina (2019), với tiêu đề *World Cultural Heritage In The Context Of Globalization: Trends, Issues And Solutions* (Dịch: *DSVH thế giới trong bối cảnh toàn cầu hóa: Xu hướng, vấn đề và giải pháp*)

1.1.2. Các công trình nghiên cứu của tác giả trong nước

1.1.2.1. Nhóm công trình nghiên cứu chung về bảo tồn, phát huy các giá trị DSVH

Mối quan hệ giữa bảo tồn với phát huy DSVH là vấn đề thu hút nhiều học giả quan tâm nghiên cứu, tiêu biểu có các nghiên cứu sau:

Tác giả Nguyễn Quốc Hùng (2004) có công trình nghiên cứu “Tầm nhìn tương lai đối với di sản văn hóa và hệ thống bảo vệ di tích ở nước ta”; Tác giả Hà Văn Tấn (2005) trong bài viết “Bảo vệ di tích lịch sử văn hóa trong bối cảnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước”

Ngô Đức Thịnh (2007), trong bài “Bảo tồn và phát huy văn hóa phi vật thể”; Cuốn sách “*Di sản văn hóa Việt Nam – Bản sắc và những vấn đề quản lý, bảo tồn*” của tác giả Nguyễn Thịnh (2012); Tác giả Nguyễn Danh Tiên (2012), với cuốn sách: “*Đảng lãnh đạo xây dựng và phát triển văn hóa trong thời kỳ đổi mới*”; Tác giả Nguyễn Thu Trang (2013) trong bài “*Bảo tồn và phát huy di sản văn hóa bằng hình thức bảo tàng hóa di sản văn hóa*”; Cuốn sách của tác giả Nguyễn Kim Loan (chủ biên) và Nguyễn Trường Tân (2014) với tiêu đề: “*Bảo tồn và phát huy di sản văn hóa Việt Nam*; Công trình nghiên cứu về “*Giá trị văn hóa Việt Nam truyền thống và biến đổi*” của Ngô Đức Thịnh (2014) chủ biên; Nghiên cứu của Nguyễn Quốc Hùng (2015) “*Vai trò của cộng đồng trong bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa*”; Tác giả Bùi Bạch Đằng (2019) trong cuốn sách “*Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo phát huy bản sắc văn hóa dân tộc trong thời kỳ đổi mới (1998 - 2018)*”.

1.1.2.2 Nhóm công trình nghiên cứu về bảo tồn, phát huy các giá trị di sản văn hóa ở các địa phương

Tác giả Hoàng Lương (2004) trong cuốn sách “*Luật tục với việc bảo tồn và phát huy di sản văn hóa truyền thống một số dân tộc Tây Bắc Việt Nam*”; Tác giả Nguyễn Thành Rum (2011) với cuốn sách “*Hành trình di sản văn hóa Thành phố Hồ Chí Minh*”; Công trình nghiên cứu “*Bảo tồn, phát huy giá trị di sản văn hóa vật thể Thăng Long - Hà Nội*” của Nguyễn Chí Bền (2010);

Cuốn “*Bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa phi vật thể ở Thăng Long - Hà Nội*”, do Võ Quang Trọng chủ biên (2010); Tác giả Nguyễn Danh Tiên (2014), với bài “*Bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa*

truyền thống Hà Nội trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế"; Cuốn “*Đặc trưng văn hóa Nam bộ*” (2016) của tác giả Trần Phong Điền”

Tác giả Võ Thành Hùng (2017) với bài viết “*Bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa vùng Tây Nam Bộ trong thời kỳ hội nhập quốc tế*”; Trần Thị Hồng Minh (2014), trong đề tài luận án: *Vấn đề giữ gìn và phát huy di sản văn hóa ở Thừa Thiên Huế hiện nay*, Luận án tiến sĩ Triết học; Luận án tiến sĩ lịch sử Hoàng Văn Vân (2018), với đề tài: “*Đảng bộ tỉnh Nghệ An lãnh đạo bảo tồn và phát huy giá trị các di tích lịch sử cách mạng từ năm 1996 đến năm 2015*”; Trần Thị Kim Ninh (2018), trong đề tài: *Đảng bộ thành phố Hồ Chí Minh lãnh đạo công tác bảo tồn và phát huy các giá trị di sản văn hóa từ năm 1998 đến năm 2014*, Luận án tiến sĩ Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam; Trần Bá Tăng trong luận án tiến sĩ: *Đảng bộ Thành phố Hà Nội lãnh đạo bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa từ năm 1998 đến năm 2014* (2020), ngành lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam; Luận án tiến sĩ ngành Văn hóa học của tác giả Ngô Quang Duy (2020), thuộc Viện văn hóa Nghệ thuật Quốc gia Việt Nam, với đề tài: “*Phát huy giá trị di sản văn hóa trong phát triển du lịch ở Quảng Ninh*”; Luận án tiến sĩ ngành Việt Nam học của Trần Thị Thủy (2020), Viện Việt Nam học và Khoa học phát triển thuộc Đại học quốc gia Hà Nội với đề tài: “*Phát huy giá trị di sản văn hóa của người Thái trong phát triển du lịch cộng đồng ở Con Cuông, Nghệ An*”

1.1.2.3. Nhóm công trình nghiên cứu về di sản văn hóa, bảo tồn, phát huy các giá trị di sản văn hóa trên địa bàn thành phố Cần Thơ

Cuốn sách *Địa chí Cần Thơ* (2002), của Tỉnh uỷ, UBND tỉnh Cần Thơ phát hành; Sở văn hóa Thông tin tỉnh Cần Thơ (2003), “*Danh nhân, di tích lịch sử - văn hóa tỉnh Cần Thơ*”; Cuốn “*Lịch sử Đảng bộ thành phố Cần Thơ*” của Ban Chấp hành Đảng bộ thành phố Cần Thơ (2015); Lịch sử Đảng bộ quận Thốt Nốt (1975-2010); Lịch sử Đảng bộ Quận Cái Răng (1975-2015); Lịch sử Đảng bộ quận Ninh Kiều (1975-2015); Đào Ngọc Cảnh cùng cộng sự (2017) với bài viết “*Thực trạng và giải pháp khai thác*

các di tích lịch sử - văn hóa trong phát triển du lịch tại quận Bình Thủy, thành phố Cần Thơ"; Ban Quản lý di tích thành phố Cần Thơ, năm 2019, *"Di tích lịch sử - văn hóa thành phố Cần Thơ"*; Nguyễn Trọng Nhân (2020), *"Bảo tồn và khai thác Chợ nổi phục vụ du lịch ở Đồng bằng sông Cửu Long"*; Cuốn sách *"Di sản văn hóa phi vật thể ở thành phố Cần Thơ"* của Bảo tàng, Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch thành phố Cần Thơ

1.2. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU CỦA CÁC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC ĐÃ TỔNG QUAN VÀ NHỮNG VẤN ĐỀ LUẬN ÁN TẬP TRUNG NGHIÊN CỨU

1.2.1. Kết quả của các công trình khoa học đã tổng quan

1.2.1.1. Về tư liệu

Các công trình nghiên cứu về DSVH, bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH khá phong phú về thể loại, bao gồm sách, báo, tạp chí, luận án, đề tài và kỷ yếu hội thảo khoa học. cung cấp nguồn phong phú, đa dạng hệ thống tư liệu liên quan đến lĩnh vực DSVH, hoạt động lãnh đạo bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH của Đảng ở một số địa phương.

1.2.1.2. Về cách tiếp cận và phương pháp nghiên cứu

Các công trình nghiên cứu liên quan đến bảo tồn, phát huy các giá trị DSVH được tiếp cận dưới nhiều góc độ khác nhau như Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam, Văn hóa học, lịch sử văn hóa, quản lý văn hóa, bảo tồn bảo tàng, du lịch, triết học, chính sách công... các công trình sử dụng nhiều phương pháp nghiên cứu như phương pháp phân tích, phương pháp tổng hợp, so sánh, thống kê, lịch sử, logic, v.v...

1.2.1.3. Về nội dung

Thứ nhất, nghiên cứu trong và ngoài nước đã làm rõ các vấn đề lý luận cơ bản về DSVH, giá trị và tầm quan trọng của việc bảo tồn, phát huy giá trị di sản; *Thứ hai*, nhiều công trình khẳng định việc bảo tồn và phát huy DSVH là yêu cầu thiết yếu trong phát triển văn hóa, duy trì bản sắc dân tộc và thúc đẩy phát triển bền vững; *Thứ ba*, các nghiên cứu cũng làm sáng tỏ vai trò lãnh đạo tất yếu

khách quan của Đảng trong lĩnh vực văn hóa nói chung và bảo tồn DSVH nói riêng; *Thứ tư*, về DSVH ở Cần Thơ, các nghiên cứu chủ yếu ở mức giới thiệu, chưa có công trình nào phân tích toàn diện, hệ thống về chủ trương, chính sách của Đảng bộ và chính quyền thành phố về bảo tồn, phát huy giá trị DSVH giai đoạn 2004-2020.

1.2.2. Những vấn đề luận án tập trung nghiên cứu

Một là, những yếu tố tác động đến sự lãnh đạo bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH của Đảng bộ thành phố Cần Thơ; *Hai là*, chủ trương và chỉ đạo của Đảng bộ thành phố Cần Thơ về bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH từ năm 2004 đến năm 2020; *Ba là*, luận án làm rõ ưu điểm, hạn chế và phân tích nguyên nhân của những ưu điểm và hạn chế trong quá trình Đảng bộ thành phố Cần Thơ lãnh đạo bảo tồn, phát huy các giá trị DSVH trên các mặt nhận thức, hoạch định, chủ trương, tổ chức chỉ đạo thực hiện và kết quả đạt được trong thực tiễn; *Bốn là*, đúc kết một số kinh nghiệm qua thực tiễn lãnh đạo việc bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH của Đảng bộ thành phố Cần Thơ từ năm 2004 đến năm 2020.

TIỂU KẾT CHƯƠNG 1

Bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH là chủ đề hấp dẫn nhiều nhà khoa học trong và ngoài nước với các công trình nghiên cứu phong phú, đa dạng về góc độ tiếp cận Từ góc độ Lịch sử Đảng, Triết học, khoa học xã hội nhân văn và văn hóa học. Các nghiên cứu đã cung cấp định hướng quý báu về phương pháp và cách tiếp cận vấn đề bảo tồn, phát huy giá trị DSVH.

Mặc dù có nhiều công trình đề cập đến công tác bảo tồn, tôn tạo DTLS-VH và DSVH phi vật thể, kể cả một số nghiên cứu về DSVH Cần Thơ, nhưng chưa có công trình nào tập trung vào sự lãnh đạo của Đảng bộ thành phố Cần Thơ về bảo tồn, phát huy các giá trị DSVH giai đoạn 2004-2020. Khoảng trống này là cơ sở để tác giả lựa chọn đề tài luận án, nhằm nghiên cứu chủ trương, quá trình lãnh đạo và kinh nghiệm của Đảng bộ Cần Thơ trong lĩnh vực này.

CHƯƠNG 2

CHỦ TRƯỞNG VÀ SỰ CHỈ ĐẠO CỦA ĐẢNG BỘ THÀNH PHỐ CẦN THƠ VỀ BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY CÁC GIÁ TRỊ DI SẢN VĂN HÓA (2004 – 2014)

2.1. NHỮNG YẾU TỐ TÁC ĐỘNG ĐẾN SỰ LÃNH ĐẠO CỦA ĐẢNG BỘ THÀNH PHỐ CẦN THƠ VỀ BẢO TỒN, PHÁT HUY CÁC GIÁ TRỊ DI SẢN VĂN HÓA

2.1.1. Tình hình thế giới, khu vực, trong nước

Đầu thế kỷ XXI, hòa bình thế giới, tiến bộ khoa học-công nghệ và toàn cầu hóa tạo cơ hội phát triển và hợp tác quốc tế trong bảo tồn DSVH. Tuy nhiên, cạnh tranh kinh tế, suy thoái đạo đức, nguy cơ tụt hậu và hoạt động chống phá của thế lực thù địch đặt ra thách thức trong việc bảo vệ và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc.

2.1.2. Vị trí địa lý, điều kiện tự nhiên, kinh tế, văn hóa - xã hội và các di sản văn hóa thành phố Cần Thơ

2.1.2.1. Về lịch sử hình thành

Cần Thơ, vốn là Trấn Giang, được khai mở từ 1739 dưới thời Võ Vương Nguyễn Phúc Khoát. Qua nhiều biến đổi hành chính, từ việc sáp nhập với Sóc Trăng (1976), tách thành hai tỉnh (1991), đến trở thành thành phố trực thuộc Trung ương (2004), Cần Thơ luôn giữ vai trò trung tâm giao thông thủy bộ Nam Bộ và là đầu mối kết nối quan trọng giữa ĐBSCL với các vùng kinh tế trọng điểm.

2.1.2.2. Vị trí địa lý, điều kiện tự nhiên, kinh tế, văn hóa - xã hội

Cần Thơ - trung tâm ĐBSCL - sở hữu vị trí chiến lược với hệ thống giao thông đa dạng kết nối các tỉnh và cả nước. Địa hình đa dạng với ba dạng địa mạo chính, khí hậu nhiệt đới gió mùa và hệ thống sông ngòi phong phú tạo nên đặc trưng văn hóa sông nước. Năm 2004, Cần Thơ đạt tăng trưởng GDP 14,93%, thu nhập bình quân 647 USD, với kinh tế phát triển mạnh trên nhiều lĩnh vực, tạo nền tảng cho bảo tồn DSVH. Dân cư với người Kinh chiếm 97%, cùng với người Khmer, Hoa sinh sống hòa

đồng, tạo nên sự giao thoa văn hóa đặc sắc, hình thành bản sắc riêng của "người Tây Đô" mang đậm văn minh sông nước miệt vườn.

2.1.2.2. *Khái quát về các di sản văn hóa ở Cần Thơ*

Văn hóa Cần Thơ vừa mang nét chung của ĐBSCL vừa có đặc trưng riêng của vùng đất Tây Đô, thể hiện qua kiến trúc, ẩm thực, nghi lễ và lối sống. Người Cần Thơ nổi bật với tính cách năng động, cởi mở, hào hiệp, trọng nghĩa và nghĩa tình - đại diện tiêu biểu cho con người đồng bằng sông Cửu Long nơi hợp lưu của sông Hậu và sông Cần Thơ, thành phố hình thành nên "văn minh sông nước" độc đáo với các làng xóm và chợ nổi truyền thống, tạo nên bản sắc văn hóa miền Tây sông nước cần được bảo tồn và phát huy.

2.1.3 Thực trạng bảo tồn và phát huy các giá trị di sản văn hóa ở thành phố Cần Thơ trước năm 2004

Trước năm 2004, công tác bảo tồn di sản văn hóa tại Cần Thơ được triển khai theo Nghị quyết Trung ương 5 khóa VIII (1998) và Luật Di sản văn hóa (2001). Tỉnh ủy ban hành Chương trình hành động số 123-CTr/TU và UBND tỉnh ra Chỉ thị số 18/2002/CT-UB nhằm tăng cường quản lý di tích lịch sử-văn hóa. Các chính sách này yêu cầu mọi tầng lớp nhân dân tham gia bảo vệ di sản, khuyến khích cơ quan và đoàn thể tổ chức hoạt động tham quan, sinh hoạt tại các di tích, đồng thời thành lập Ban quản lý và tăng cường đầu tư.

2.1.4. Chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về bảo tồn, phát huy các giá trị di sản văn hóa

Quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế sâu rộng đã tác động mạnh đến văn hóa truyền thống Việt Nam, khiến nhiều di sản văn hóa đứng trước nguy cơ mai một. Đảng và Nhà nước đã xác định bảo tồn và phát huy DSVH là nhiệm vụ chiến lược, góp phần xây dựng nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc, tạo nguồn lực nội sinh cho phát triển bền vững. Hệ thống pháp luật, từ Luật Di sản văn hóa đến các nghị

định, quyết định liên quan đã quy định rõ trách nhiệm, phương thức bảo tồn DSVH.

2.2. CHỦ TRƯỞNG CỦA ĐẢNG BỘ THÀNH PHỐ CẦN THƠ VỀ BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY CÁC GIÁ TRỊ DI SẢN VĂN HÓA (2004-2014)

Năm 2004, Cần Thơ mới thành lập, đối mặt nhiều khó khăn về kinh tế, xã hội, bộ máy tổ chức và cán bộ. Trên lĩnh vực văn hóa, thành phố chú trọng phát huy bản sắc văn hóa dân tộc, gìn giữ giá trị truyền thống, phát triển các thiết chế văn hóa và đội ngũ cán bộ chuyên trách. Giai đoạn 2004–2014, Đảng bộ Cần Thơ đẩy mạnh thực hiện chủ trương của Đảng về bảo tồn DSVH, tôn vinh các giá trị truyền thống vùng ĐBSCL, gắn bảo tồn DSVH với phát triển du lịch và kinh tế, nâng cao đời sống tinh thần nhân dân.

2.3. QUÁ TRÌNH CHỈ ĐẠO CỦA ĐẢNG BỘ THÀNH PHỐ CẦN THƠ VỀ BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY CÁC GIÁ TRỊ DI SẢN VĂN HÓA TỪ NĂM 2004 ĐẾN NĂM 2014

2.3.1. Chỉ đạo bảo tồn các di sản văn hóa

2.3.1.1. Quản lý Nhà nước đối với các di sản văn hóa

Giai đoạn 2004-2014, UBND Cần Thơ ban hành Quyết định 254/2004/QĐ-UB thiết lập khung pháp lý bảo tồn di sản, xác định đối tượng bảo vệ, phân cấp quản lý và khuyến khích cộng đồng tham gia, hiện thực hóa chủ trương của Đảng về gìn giữ di tích.

2.3.1.2. Bảo tồn, tôn tạo các di sản văn hóa vật thể

Kế hoạch 76/KH-UBND (14/12/2005) của UBND Cần Thơ về phát triển kinh tế-xã hội 2006-2010 chỉ đạo chú trọng trùng tu di tích lịch sử, bảo tồn di sản văn hóa nhằm giữ gìn bản sắc Tây Nam bộ.

2.3.1.3. Bảo tồn các di sản văn hóa phi vật thể

Các loại hình nghệ thuật đặc biệt và làng nghề truyền thống ở Thành phố được chỉ đạo quan tâm bảo tồn lưu giữ, khôi phục và truyền dạy như

hát múa Dù kê, Lễ vía Quan Thánh Đế..., đồng thời, chỉ đạo phải tiến hành điều tra DSVH phi vật thể các địa bàn quận, huyện

2.3.1.4. Đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực làm công tác bảo tồn

Việc quan tâm xây dựng nguồn nhân lực được thể hiện qua Quyết định 107/QĐ-UBND (14/01/2009) của UBND Cần Thơ về Chương trình phát triển văn hóa đến 2020 chú trọng phát triển nguồn nhân lực thông qua bổ sung cán bộ chuyên ngành, quy hoạch đến 2015, và tổ chức bồi dưỡng kiến thức bảo tồn di sản văn hóa cho cán bộ quản lý địa phương.

2.3.1.5. Huy động nguồn lực cho việc bảo tồn các giá trị DSVH

Nghị quyết số 67/2006/NQ-HĐND của Hội đồng nhân dân và Quyết định số 76/2005/QĐ-UBND của UBND thành phố Cần Thơ về phát triển KT-XH 05 năm (2006-2010) đã yêu cầu đẩy mạnh xã hội hóa bảo tồn DSVH, đơn giản thủ tục hành chính, tạo môi trường đầu tư bình đẳng giữa các thành phần kinh tế, đa dạng hóa nguồn lực thông qua mô hình BOT, BTO, BT nhằm thu hút đầu tư phát triển

2.3.2. Chỉ đạo phát huy các giá trị di sản văn hóa

2.3.2.1. Tuyên truyền, quảng bá các giá trị di sản văn hóa

Thành ủy và UBND Thành phố Cần Thơ quan tâm chỉ đạo thực hiện tuyên truyền nhằm quảng bá các giá trị DSVH trên địa bàn thành phố là cơ sở để các quận, huyện triển khai đẩy mạnh thực hiện tiêu biểu như Quận Ninh Kiều và quận Cái Răng, Quận Bình Thủy

2.3.2.2. Lồng ghép việc phát huy các giá trị di sản văn hóa trong các chương trình, nội dung giáo dục quốc dân

Từ 2007, Bảo tàng thành phố thực hiện giáo dục truyền thống trong trường học, thu hút hàng ngàn lượt khách tham quan di tích hàng năm. Bên cạnh đó, Sở VH-TTDL và Sở GDĐT thành phố Cần Thơ triển khai các kế hoạch đưa di sản văn hóa vào học đường qua việc lồng ghép vào môn học, tổ chức tham quan di tích và chương trình như "Vui học Sử Việt", "Khám phá di sản"...

2.3.2.3. Phát huy các giá trị di sản văn hóa thông qua du lịch

HDND và UBND Cần Thơ xây dựng định hướng "Phát triển du lịch làm tăng thêm giá trị nền văn hóa dân gian và di tích lịch sử đặc thù", đề ra giải pháp phát huy di sản văn hóa thông qua việc tôn tạo di tích lịch sử-văn hóa, bảo tồn lễ hội truyền thống, làng nghề và cảnh quan môi trường.

2.3.2.4. Khuyến khích cộng đồng dân cư tham gia phát huy các giá trị di sản văn hóa

UBND Cần Thơ xác định DSVH và danh lam, thắng cảnh là tài sản vô giá của đất nước. Theo Quyết định 254/QĐ-UBND (2004), quy định rõ trách nhiệm của mọi công dân trong bảo vệ di tích, duy trì quyền quản lý của cá nhân, gia đình sở hữu lâu đời dưới sự hướng dẫn của các cơ quan chuyên trách.

TIỂU KẾT CHƯƠNG 2

Giai đoạn 2004–2014, Đảng bộ thành phố Cần Thơ xác định rõ vai trò quan trọng của DSVH phát triển kinh tế – xã hội. Đảng bộ thành phố cụ thể hóa chủ trương của Đảng, chính sách Nhà nước phù hợp với thực tiễn địa phương. Cần Thơ triển khai trùng tu các di tích lịch sử – văn hóa, bảo tồn di sản phi vật thể như dân ca, phong tục, nghề truyền thống; đồng thời đào tạo đội ngũ cán bộ văn hóa, kết hợp ngân sách với xã hội hóa. Các hoạt động quảng bá, giáo dục di sản, gắn bảo tồn với phát triển du lịch được đẩy mạnh, góp phần giữ gìn bản sắc văn hóa trong hội nhập.

CHƯƠNG 3: QUÁ TRÌNH ĐẢNG BỘ THÀNH PHỐ CẦN THƠ LÃNH ĐẠO BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY CÁC GIÁ TRỊ DI SẢN VĂN HÓA (2015 – 2020)

3.1. CÁC YẾU TỐ MỚI TÁC ĐỘNG ĐẾN SỰ LÃNH ĐẠO CỦA ĐẢNG BỘ THÀNH PHỐ CẦN THƠ VỀ BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY CÁC GIÁ TRỊ DI SẢN VĂN HÓA TỪ NĂM 2015 ĐẾN 2020

3.1.1. Tình hình thế giới và trong nước

Năm 2015, toàn cầu hóa, hội nhập quốc tế và Cách mạng công nghiệp 4.0 tác động sâu rộng đến kinh tế, văn hóa và xã hội. Việt Nam đối mặt thách thức từ biến đổi khí hậu, dịch bệnh, bất ổn chính trị và sự xâm nhập

văn hóa ngoại lai, trong khi vẫn cần bảo tồn bản sắc văn hóa dân tộc. UNESCO và các tổ chức quốc tế thúc đẩy vai trò cộng đồng trong bảo vệ di sản. Cơ hội phát triển văn hóa bền vững đòi hỏi sự kết hợp giữa công nghệ, kinh tế và chính sách quản lý văn hóa linh hoạt

3.1.2. Chủ trương của Đảng chính sách, pháp luật của Nhà nước về bảo tồn và phát huy các giá trị di sản văn hóa (2015-2020)

Giai đoạn 2015–2020, Đảng và Nhà nước tiếp tục khẳng định vai trò quan trọng của di sản văn hóa trong phát triển bền vững. Tiếp tục thực hiện Nghị quyết 33/NQ-TW năm 2014 của Đảng trong huy động toàn xã hội bảo tồn, phát huy DSVH, gắn kết với phát triển kinh tế – du lịch, chú trọng đào tạo nhân lực văn hóa, phát huy giá trị di sản, tăng cường xã hội hóa và nâng cao hiệu quả quản lý văn hóa trong thời kỳ mới.

3.1.3. Những yêu cầu mới đặt ra đối với việc bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH ở Cần Thơ

Cách mạng công nghiệp lần thứ tư và chuyển đổi số đã tạo cả cơ hội lẫn thách thức cho bảo tồn DSVH ở Cần Thơ. Đảng bộ thành phố Cần Thơ định hướng số hóa di sản bằng công nghệ hiện đại, phát triển nền tảng trực tuyến, ứng dụng công nghệ quản lý và đào tạo nhân lực, đồng thời tiếp tục nâng cao nhận thức cộng đồng.

3.2. CHỦ TRƯỞNG CỦA ĐẢNG BỘ THÀNH PHỐ CẦN THƠ

Giai đoạn 2015–2020, Đảng bộ thành phố Cần Thơ xác định rõ mục tiêu, phương hướng bảo tồn và phát huy DSVH, coi đây là nhiệm vụ trọng tâm. Việc bảo tồn tập trung vào cả di sản vật thể (trùng tu, bảo quản hiện vật) và phi vật thể (đờn ca tài tử, hát ru, lễ hội...). Việc phát huy di sản gắn với giáo dục truyền thống, phát triển du lịch và quảng bá văn hóa. Đảng bộ chỉ đạo toàn hệ thống chính trị cùng tham gia.

3.3. ĐẢNG BỘ THÀNH PHỐ CẦN THƠ ĐẨY MẠNH CHỈ ĐẠO BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY CÁC GIÁ TRỊ DI SẢN VĂN HÓA TRONG TÌNH HÌNH MỚI

3.3.1. Chỉ đạo bảo tồn các giá trị di sản văn hóa

3.3.1.1. Quản lý Nhà nước đối với các di sản văn hóa

Đảng bộ thành phố Cần Thơ ban hành văn bản chỉ đạo bảo tồn DSVH như Chỉ thị 23-CT/TU (2018) về "tăng cường quản lý, bảo tồn di tích lịch sử-văn hóa" và Công văn 1235-CV/TU (2019) về "đẩy mạnh hoạt động văn hóa". Các chỉ đạo này được lồng ghép vào hội nghị, phổ biến đến các ban ngành và là cơ sở để UBND xây dựng kế hoạch thực hiện.

3.3.1.2. Bảo tồn, tôn tạo các di sản văn hóa vật thể

Ngày 8/01/2015, UBND Cần Thơ ban hành Kế hoạch 01/KH-UBND thực hiện Chương trình 52-CTr/TU về phát triển văn hóa theo Nghị quyết số 33/NQ-TW khóa XI (2014). Kế hoạch xác định nhiệm vụ chủ yếu, trong đó chú trọng bảo tồn các di tích tiêu biểu như Chi bộ Cờ Đỏ, Lộ Vòng Cung, trận Ông Đưa và Khu lưu niệm Châu Văn Liêm.

3.3.1.3. Bảo tồn các di sản văn hóa phi vật thể

Bảo tồn DSVH phi vật thể ở thành phố Cần Thơ không chỉ ở công tác kiểm kê mà còn nghiên cứu, sưu tầm và đánh giá kỹ lưỡng các giá trị văn hóa phi vật thể. Việc hoàn chỉnh hồ sơ để công nhận các di sản phi vật thể cấp quốc gia như Chợ nổi Cái Răng và Hò Cần Thơ được quan tâm, điều đó cho thấy nỗ lực gìn giữ và nâng cao giá trị di sản địa phương.

3.3.1.4. Đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực làm công tác bảo tồn

UBND thành phố Cần Thơ chú trọng đào tạo, bồi dưỡng cán bộ văn hóa, nghệ thuật theo hướng hiện đại, hội nhập; xây dựng đội ngũ trí thức, nghệ sĩ; hỗ trợ vật chất, tinh thần cho nghệ sĩ. Năm 2016, ban hành đề án nâng cao năng lực nghệ sĩ, đáp ứng yêu cầu phát triển văn hóa trong đó có bảo tồn DSVH

3.3.1.5 Huy động nguồn lực cho việc bảo tồn các giá trị DSVH

Đảng bộ thành phố Cần Thơ xác định văn hóa là sự nghiệp toàn dân, thúc đẩy xã hội hóa và đầu tư công trong các hoạt động văn hóa, cân đối ngân sách địa phương, xổ số kiến thiết, trái phiếu Chính phủ, vốn từ các Chương trình mục tiêu quốc gia. Thành phố kêu gọi tổ chức, cá nhân tham

gia bảo tồn di sản, nghệ thuật, thư viện, bảo tàng, góp phần gìn giữ và phát huy giá trị văn hóa truyền thống.

3.3.2 Chỉ đạo phát huy các giá trị di sản văn hóa

3.3.2.1. Tuyên truyền, quảng bá các giá trị di sản văn hóa

Chỉ thị 23-CT/TU của Thành ủy Thành phố (2018) yêu cầu đẩy mạnh tuyên truyền, nâng cao nhận thức về bảo tồn di tích, gắn với giáo dục truyền thống, phát triển du lịch. Xem đây là nhiệm vụ thường xuyên của các cấp ủy, chính quyền và toàn xã hội.

3.3.2.2. Lồng ghép việc phát huy các giá trị di sản văn hóa trong hệ thống giáo dục quốc dân

Thành ủy, UBND thành phố Cần Thơ chỉ đạo lồng ghép giáo dục di sản vào hoạt động ngoại khóa, đưa học sinh, sinh viên tham quan di tích, làng nghề, lễ hội truyền thống. Qua trải nghiệm thực tế, học sinh hiểu rõ giá trị văn hóa, góp phần phát huy di sản.

3.3.2.3. Phát huy các giá trị di sản văn hóa thông qua du lịch

Kế hoạch 117/KH-UBND (2018) đề ra nhiệm vụ trọng tâm phát huy di tích, di sản phi vật thể, làng nghề gắn với phát triển du lịch. Ba trụ cột chính gồm: bảo tồn di tích, phát huy di sản phi vật thể, khai thác làng nghề, hướng đến sản phẩm du lịch đặc sắc.

3.3.2.4. Khuyến khích cộng đồng dân cư tham gia phát huy các giá trị di sản văn hóa

Nghị quyết số 17/NQ-HĐND thành phố Cần Thơ (2015) đã khuyến khích cộng đồng tham gia phát huy giá trị DSVH, tổ chức lễ hội truyền thống, sinh hoạt tín ngưỡng và phối hợp chăm sóc, phát huy giá trị các di tích, tạo điều kiện cho cộng đồng dân cư địa phương tham gia vào quá trình phát huy các giá trị DSVH

TIỂU KẾT CHƯƠNG 3

Giai đoạn 2015–2020, Đảng bộ Cần Thơ đã ban hành nhiều chủ trương toàn diện, phù hợp với tình hình thực tế nhằm bảo tồn và phát huy DSVH. Công tác bảo tồn được triển khai đồng bộ, chú trọng cả vật thể và phi vật

thể, kết hợp đào tạo nhân lực. Song song đó, Đảng bộ đẩy mạnh phát huy giá trị di sản qua giáo dục, du lịch, lễ hội và sự tham gia cộng đồng, góp phần phát triển kinh tế - xã hội. Nhiều di sản như Đờn ca tài tử, lễ hội, làng nghề truyền thống được bảo tồn, phát huy hiệu quả.

CHƯƠNG 4

NHẬN XÉT VÀ KINH NGHIỆM

4.1. NHẬN XÉT QUÁ TRÌNH ĐẢNG BỘ THÀNH PHỐ CẦN THƠ LÃNH ĐẠO BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY CÁC GIÁ TRỊ DI SẢN VĂN HÓA (2004-2020)

4.1.1. Ưu điểm và nguyên nhân

4.1.1.1. Ưu điểm

Một là, Đảng bộ thành phố Cần Thơ nhận thức khá toàn diện về vị trí, tầm quan trọng của vấn đề bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH, từ đó đề ra chủ trương đúng đắn và phù hợp với tình hình thực tế địa phương

Hai là, Đảng bộ đã chủ động, sáng tạo trong chỉ đạo bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH trên địa bàn thành phố

Ba là, Sự lãnh đạo sát sao của Đảng bộ Thành phố đã đem lại thành tựu quan trọng trong bảo tồn và phát huy các giá trị di sản văn hóa.

4.1.1.2 Nguyên nhân ưu điểm

Thành phố Cần Thơ có vị trí trung tâm vùng ĐBSCL, giao thông thuận lợi, hạ tầng hiện đại, dân trí cao, cùng sự đầu tư vào khoa học, công nghệ, du lịch và văn hóa. Cần Thơ còn nhận được chỉ đạo sâu sát từ Trung ương, sự phối hợp chặt chẽ của chính quyền, ngành chức năng và sự đồng thuận của cộng đồng trong bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH.

4.1.2 Hạn chế và nguyên nhân

4.1.2.1 Về hạn chế

Một là, nhận thức của một số cấp ủy Đảng, chính quyền và nhân dân về tầm quan trọng của nhiệm vụ bảo tồn, phát huy các giá trị DSVH còn hạn chế.

Hai là, trong quá trình triển khai thực hiện chủ trương của Đảng, chính sách của Nhà nước có lúc, có nơi còn lúng túng, bị động.

Ba là, một số hoạt động bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH có mặt chưa đạt yêu cầu, chưa phát huy hiệu quả gắn với phát triển du lịch.

Bốn là, Huy động nguồn lực cho hoạt động bảo tồn, phát huy các giá trị DSVH chưa đáp ứng được yêu cầu

4.1.2.2 Nguyên nhân hạn chế

Quá trình đô thị hóa nhanh khiến cảnh quan di tích bị xâm lấn, làng nghề truyền thống mai một do không cạnh tranh được với sản phẩm công nghiệp. Quy hoạch đô thị làm thu hẹp không gian văn hóa, lễ hội và các hoạt động truyền thống có thể suy giảm.

4.2. MỘT SỐ KINH NGHIỆM TỪ QUÁ TRÌNH ĐẢNG BỘ THÀNH PHỐ CẦN THƠ LÃNH ĐẠO BẢO TỒN, PHÁT HUY CÁC GIÁ TRỊ DI SẢN VĂN HÓA TỪ NĂM 2004 ĐẾN NĂM 2020

4.2.1. Chú trọng nâng cao nhận thức của các cấp ủy đảng, chính quyền và nhân dân về tầm quan trọng của việc bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH.

Việc nâng cao nhận thức cộng đồng, đặc biệt đối với những người gần bó trực tiếp với di sản, đóng vai trò then chốt trong công tác bảo tồn. Thực tiễn cho thấy, bảo tồn DSVH không chỉ là nhiệm vụ văn hóa mà còn là động lực phát triển bền vững và là “sức mạnh mềm” quan trọng.

4.2.2. Bảo tồn, phát huy các giá trị di sản văn hóa gắn với phát triển kinh tế- xã hội

Việc bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH phải chú ý đến hướng bảo tồn di sản tốt đồng thời gắn với việc khai thác được giá trị kinh tế của các DSVH; mất cân đối, mất hài hòa giữa bảo tồn di sản với phát triển kinh tế - xã hội thì sẽ dẫn đến những hệ lụy khó lường trong quá trình phát triển.

4.2.3. Đa dạng hóa và phát huy hiệu quả các nguồn lực về con người, tài chính cho bảo tồn, phát huy các giá trị di sản văn hóa

Kinh nghiệm cho thấy rằng công cuộc bảo tồn và phát huy các giá trị di sản gắn với phát triển bền vững đạt được hiệu quả cần huy động trí tuệ, công sức, sáng kiến của toàn xã hội từ nhiều phía: nhà quản lý, cộng đồng, cơ quan truyền thông,... trong lĩnh vực di sản. Phân bổ hợp lý và quản lý tốt các nguồn lực đầu tư trong công tác bảo vệ và phát huy các giá trị DSVH.

4.2.4. Nhận thức đúng và phát huy vai trò của nhân dân, các tổ chức chính trị - xã hội trong bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH

Sự tham gia của cộng đồng giúp nâng cao hiệu quả, tính bền vững và phù hợp thực tiễn nhờ vào kiến thức bản địa, kỹ năng truyền thống. Thực tế cho thấy, nếu thiếu sự hưởng ứng từ nhân dân thì dù chính sách có đầy đủ cũng khó đạt kết quả.

TIỂU KẾT CHƯƠNG 4

Từ thực tiễn lãnh đạo của Đảng bộ thành phố Cần Thơ trong bảo tồn, phát huy các giá trị di sản văn hóa (DSVH) từ năm 2004 đến 2020, có thể thấy sự quan tâm đặc biệt của Đảng bộ đối với công tác này. Đảng bộ đã nhận thức rõ tầm quan trọng của việc bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH, từ đó triển khai những chỉ đạo sát thực tiễn địa phương, mang lại nhiều kết quả tích cực. Tuy nhiên, quá trình thực hiện vẫn gặp một số hạn chế như thiếu sự phối hợp chặt chẽ giữa các sở, ban ngành và một số hoạt động chưa đạt yêu cầu.

KẾT LUẬN

Nghiên cứu sự lãnh đạo của Đảng bộ thành phố Cần Thơ về bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH giai đoạn 2004-2020 đã đạt được những kết quả quan trọng về cả phương diện lý luận và thực tiễn.

DSVH đóng vai trò nền tảng trong việc định hình và duy trì bản sắc văn hóa dân tộc, đồng thời là nguồn lực quan trọng cho phát triển bền vững. Hệ thống DSVH ở Thành phố Cần Thơ mang đậm dấu ấn văn hóa

sông nước, vừa phong phú về số lượng, lại đa dạng về loại hình. Đây không chỉ là nguồn tài nguyên cho phát triển kinh tế mà còn là niềm tự hào của người dân về truyền thống lịch sử - văn hóa. Việc gìn giữ, tôn tạo và phát huy các giá trị DSVH thể hiện tinh thần "uống nước nhớ nguồn", đồng thời góp phần xây dựng nền tảng văn hóa tinh thần vững chắc trong quá trình phát triển. Phát triển Thành phố Cần Thơ thành đô thị văn minh, hiện đại của vùng ĐBSCL, nhưng vẫn lưu giữ được những giá trị văn hóa đặc trưng của vùng sông nước miền Tây Nam Bộ là trách nhiệm của Đảng bộ, chính quyền và nhân dân Thành phố, hướng tới xây dựng thành phố xứng đáng là trung tâm vùng Đồng bằng sông Cửu Long.

Giai đoạn 2004-2020 đánh dấu những chuyển biến quan trọng trong sự lãnh đạo của Đảng bộ thành phố Cần Thơ về bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH. Thực hiện Nghị quyết số 45-NQ/BCT của Bộ Chính trị, Đảng bộ Thành phố đã ban hành nhiều văn bản quan trọng nhằm chỉ đạo xây dựng thành phố Cần Thơ trong thời kỳ CNH, HĐH. Trong đó, có các văn bản định hướng cho bảo tồn, phát huy các giá trị DSVH trên địa bàn Thành phố.

Thành phố Cần Thơ - trung tâm vùng ĐBSCL, đang phát triển năng động trong quá trình đô thị hóa và hiện đại hóa, đồng thời, đối mặt với thách thức lớn trong việc bảo đảm tính hài hòa giữa phát triển đô thị hiện đại và bảo tồn các giá trị DSVH đặc trưng của vùng sông nước. Nghiên cứu đã chỉ rõ Đảng bộ thành phố đã dành sự quan tâm đặc biệt đến công tác bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH, thể hiện qua việc quy hoạch, trùng tu, tôn tạo các DTLS-VH và lồng ghép yếu tố bảo tồn DSVH trong quá trình phát triển đô thị. Mỗi quan hệ biện chứng giữa bảo tồn DSVH và chiến lược phát triển kinh tế-xã hội được khẳng định qua thực tiễn tại thành phố Cần Thơ, đặc biệt trong bối cảnh hội nhập quốc tế và chuyển đổi số mạnh mẽ hiện nay.

Trong giai đoạn 2004-2020, sự lãnh đạo bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH của Đảng bộ thành phố Cần Thơ đã đạt được những thành tựu đáng

ghi nhận, đồng thời cũng bộc lộ một số hạn chế cần khắc phục. Về thành tựu, Đảng bộ đã thể hiện nhận thức toàn diện về tầm quan trọng của DSVH, từ đó đề ra những chủ trương đúng đắn, phù hợp với thực tiễn địa phương. Sự chủ động, sáng tạo trong chỉ đạo và lãnh đạo sát sao của Đảng bộ đã mang lại nhiều kết quả tích cực trong việc bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH vật thể và phi vật thể trên địa bàn thành phố. Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đạt được, vẫn còn tồn tại một số hạn chế như: nhận thức của một bộ phận cấp ủy Đảng, chính quyền và nhân dân về vai trò của DSVH chưa cao; việc triển khai thực hiện chủ trương, chính sách có lúc, có nơi còn lúng túng, bị động; một số hoạt động bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH chưa đạt yêu cầu, chưa gắn kết hiệu quả với phát triển du lịch; đặc biệt là công tác huy động nguồn lực tài chính và xã hội hóa cho hoạt động bảo tồn chưa đáp ứng được yêu cầu đặt ra.

Từ thực tiễn 16 năm (2004-2020) Đảng bộ thành phố Cần Thơ lãnh đạo bảo tồn, phát huy các giá trị DSVH, luận án đúc kết bốn bài học kinh nghiệm quan trọng: (1) Chú trọng nâng cao nhận thức của các cấp ủy đảng, chính quyền và nhân dân về tầm quan trọng của việc bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH, (2) Bảo tồn, phát huy các giá trị DSVH gắn với phát triển kinh tế- xã hội, (3) Đa dạng hóa và phát huy hiệu quả các nguồn lực về con người và tài chính cho công tác bảo tồn, phát huy các giá trị DSVH, (4) Đa dạng hóa và phát huy hiệu quả các nguồn lực về con người và tài chính cho công tác bảo tồn, phát huy các giá trị DSVH.

Kết quả nghiên cứu của luận án không chỉ có ý nghĩa lý luận trong việc làm rõ mối quan hệ giữa sự lãnh đạo của Đảng với công tác bảo tồn và phát huy DSVH, mà còn mang giá trị thực tiễn cao, cung cấp cơ sở khoa học cho việc hoạch định chính sách trong lĩnh vực văn hóa tại thành phố Cần Thơ nói riêng và vùng ĐBSCL nói chung trong bối cảnh hội nhập và phát triển bền vững hiện nay.

DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH NGHIÊN CỨU CỦA TÁC GIẢ LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN ÁN

1. **Đinh Thị Chính** (2021), “*Đảng bộ thành phố Cần Thơ lãnh đạo xây dựng văn hóa và phát triển con người từ năm 2014 đến năm 2020*”, Tạp chí Lịch sử Đảng, (371), tr.114-117.

2. **Đinh Thị Chính** (Chủ nhiệm), (2024), *Các yếu tố tác động đến việc thực hiện Quy định thực hiện nếp sống văn minh trong trường học của sinh viên Trường Đại học Cần Thơ hiện nay*, đề tài nghiên cứu khoa học cấp cơ sở, Trường Đại học Cần Thơ.

3. **Đinh Thị Chính** (2024), *Enhancing the Role of Historical and Cultural Relics in Tourism Development: A Case Study of Can Tho City* (Dịch Nâng cao vai trò của di tích lịch sử và văn hóa trong phát triển du lịch: Nghiên cứu trường hợp thành phố Cần Thơ, International Journal of Multidisciplinary Research and Analysis, ISSN: 2643-9875, Volume 07 Issue 08 August 2024

4. **Đinh thị Chính** (2024), “*Đảng bộ thành phố Cần Thơ lãnh đạo công tác bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa (2014 – 2020)*”, Tạp chí Lịch sử Đảng, (404), tr.109-113.

5. **Đinh Thị Chính** (2025), *Đảng bộ thành phố Cần Thơ lãnh đạo bảo tồn và phát huy nghệ thuật Đờn ca tài tử Nam Bộ (2014-2020)*, Tạp chí Lịch sử Đảng, Online, 03/01/2025, <https://tapchilichsudang.vn/dang-bo-thanh-pho-can-tho-lanh-dao-bao-ton-va-phat-huy-nghe-thuat-don-ca-tai-tu-nam-bo-2014-2020.html>

6. **Đinh Thị Chính** (2025), *Bảo tồn các di sản văn hóa vật thể trước thách thức của biến đổi khí hậu ở thành phố Cần Thơ hiện nay*, Tạp chí Cộng sản, Online, 10/01/2025,

https://www.tapchiconsan.org.vn/web/guest/van_hoa_xa_hoi/-/2018/1043602/bao-ton-cac-di-san-van-hoa-vat-the-truoc-thach-thuc-cua-bien-doi-khi-hau-o-thanh-pho-can-tho-hien-nay.aspx